Kitas *Dailėraščio* numeris pasirodys rugsėjo 4 d.

dailė raštis

LDS informacinis priedas • 2009 m. birželio 5 d.

Šiame numeryje:

2 psl.
KRISTINA STANČIENĖ
Gražiausi gyvenimo ir kūrybos metai

II Lietuvos šiuolaikinės dailės kvadrienalė

3 psl.
AUŠRA MARTINKUTĖ
Priešybių kova ir darna

Keturi keturiose

KRISTINA STANČIENĖ
Pirosmanio parodai pasibaigus

4 psl.
Informacija. Parodos. Jubiliejai. Atgarsiai. In memoriam

Informacija

Lietuvos dailininkų sąjungos Taryba gegužės 21 d. apsvarstė ir pritarė naujų LDS narių kandidatūroms.

Vilnius
Grafikos skyrius
Jolanta Mikulskytė, Kristina Daniūnaitė
Tapytojų sekcija
Daumantas Tomas Pilipavičius, Sigita Maslauskaitė, Justinas Vaitiekūnas, Giedrius Žungaila, Juozas Pranckevičius
Monumentalioji dailė
Neringa Vasiliauskaitė, Viktoras Dailidėnas, Vytautas Kibildis
Skulptorių sekcija
Marius Grušas, Mindaugas Tendziagolskis, Joana Noreikaitė
Scenografų sekcija
Anželika Šulcaitė
Tekstilės sekcija
Jūratė Kazakevičiūtė
Neasocijuoti nariai
Janina Celiešienė

LDS Kauno skyrius
Tapyba
Darius Rakauskas, Dalia Čistovaitė
Grafika
Greta Grendaitė-Vosylienė, Auksė Petrulienė
Skulptūra
Donatas Dovidavičius
Dailėtyra
Kristina Budrytė-Genevičė
Stiklas
Irina Peleckienė (Borodina)
Tekstilė
Daiva Zubienė
Neasocijuoti nariai
Gvidas Latakas

LDS Šiaulių skyrius
Tapyba
Dainius Trumpis, Ramūnas Dagys
Grafika
Žaneta Jasaitytė
Taikomoji dailė
Jurga Sutkutė

LDS Panevėžio skyrius
Monumentalioji dailė
Indrė Stulgaitė
Neasocijuoti nariai
Jūratė Kirtiklytė

Jų dokumentai perduoti į LR kultūros ministeriją menininko statusui gauti. Įgiję menininko statusą jie taps pilnateisiais LDS nariais.

Nomeda Saukienė. *Žaidimas su lape*. Drobė, aliejus. 2005

REMIGIJUS VENCKUS

Užminti mįslę

Kaune, Ryšių istorijos muziejuje, 2009 m. balandžio 9 d. pristatyta Nomedos Saukienės tapybos kūrinių paroda. Šie darbai sukėlė begalę minčių, susijusių ne tik su menininkės kūryba, bet ir su pačiu tapybos fenomenu.

Šiuolaikinėje tapyboje neretai atsisakoma pasakojimo, kūrinio ir jo ženklų perpratimas reikalauja išankstinio nusiteikimo, tradicinių stebėjimo metodų atmetimo. Nomedos Saukienės tapyboje naratyvas atveriamas tarsi pasaka, kūriniai gimsta iš netikėtų kasdienybės posūkių. Drobėje realybės struktūros sustingsta pačiomis netikėčiausiomis formomis, virsta nauja, dar neregėta vizualine menininko ir žiūrovo patirtimi. Čia nuostaba susieta su žiūrėjimo aktu. Ji įmanoma tik tuomet, kai žiūrovas siekia suvokti drobėje užfiksuotą daugiasluoksnį pasakojimą.

Kiekvienas kūrinio stebėjimas ir analizavimas šiuo atveju gali būti suvokiamas kaip menininkės siūlomo pasakojimo narpliojimas arba jo papildymas. Tačiau N. Saukienės naratyvas daugiasluoksnis, sunkiai įmenamas, tarsi giliamintė mįslė. Jos tapyboje gausu įvairių nuorodų, kurios ne tik nukreipia žiūrovą tam tikra linkme, bet ir kuria dezorientuotos tikrovės įspūdį. Čia, kaip ir daugelio kitų menininkų kūryboje, asociacijos gimsta subjektyvių žiūros pozicijų ir asmeninių patirčių dėka. Taip pat nesuklysime teigdami, kad meno kūrinio stebėjimas yra savitas, autentiškas ir itin asmeniškas mąstymo aktas, kūrybos proceso pratęsimas, netikėtas, aiškios krypties neturintis mentalinis žaidimas. N. Saukienės sukurtas vizualinis pasakojimas veikia kaip gyvas nuotykis. Jis nėra „pavojingas“, nekelia jokios grėsmės tikrojo pasaulio suvokimui.

Iš kokios tikrovės N. Saukienės drobėse apsigyvena organiški ir neorganiški daiktai? Atrodo, kad tarpusavyje susipynę augalai paveiksluose sudaro vientisą gyvą audinį, kuris veši kaip kerpė arba samana, pelėsis, kuris palaipsniui užvaldo visą erdvę ir pats siekia autonomiškos erdvės statuso. Kūrinių personažai dailininkės kompozicijose linkę chameleoniškai slapstytis, pranykti. Šio sąlygiško žaidimo metu jie siekia sukurti paslaptį ir verčia žiūrovą jos ieškoti. Paieška šiuo atveju tapati mįslės įminimui, joje slypinčio stebuklo išlaisvinimui. Kartais gali pasirodyti, kad minėtasis organiškas audinys kvėpuoja erdve, kurioje egzistuoja. Kadangi jame atpažįstame tikrus, realiai egzistuojančius augalus, tampa visiškai aišku, kad žiūrėjimas veikia mus kaip mįslė, kad pasakojimas, apsigyvenęs drobėje, yra tikra mūsų realybės dalis.

Kai ne visuose kūriniuose pastebime aiškų, dominuojantį personažą, kyla klausimas, ką apskritai tuo atveju galime vadinti ženklais? Kartais mirgančios tapybinės struktūros centre aptinkame motyvus, primenančius gyvūnų iškamšas. Kartais žmogaus kūno formos, veido bruožai perteikiami kaip tikrosios realybės, kurioje egzistuojame, ženklai. Taigi tikrovės blyksniai ir atlieka tą ženkliškumo vaidmenį. Tačiau simboliai, ženklai N. Saukienės kūriniuose dažnai nėra „baigtiniai“, jie tęsiasi, išsilieja už stabilių, protu suvokiamų „fizinių“ paveikslo ribų.

N. Saukienės nutapytos iškamšos kartais yra tikslingos parodijos įkaitai, o kai kada geba sukelti gailestį. Šie personažai provokuoja asociacijas su pasakomis, jų siužetais ir herojais. Štai kad ir lapės iškamša, vaizduojama netikėta poza, nebūdingoje veikimo aplinkoje. Toks personifikuotas padaras parodijos objektu tampa tuomet, kai užklumpame jį netikėtą akimirką, o jis tarytum fotoobjektyvo akivaizdoje stengiasi save kuo teigiamiau reprezentuoti, išlikti orus, sudaryti apgaulingą gyvo padaro įspūdį. Personažas dedasi tuo, kuo iš tikro nėra…

Galima sakyti, kad N. Saukienės tapybos erdvė – ir organiškų, tikrovėje egzistuojančių, ir fantastinių augalų raizginys, ir savotiškas bandymas apmąstyti sudėtingą, nevienakryptę, centro neturinčią sistemą. Menininkė tyčia užmaskuoja, įpina personažus į struktūrą, savitą augalų audinį. Netikėtai čia atsiradęs objektas arba kaip tik sunkiai ryškėjąs tinkle gali būti vadinamas efemeriška šmėkla. Kai kurios šmėklos N. Saukienės paveiksluose sušmėžuoja tik probėgšmais, o kitos tvirtai apsigyvena drobėse ir pasirodo mums visu savo paslaptingumo grožiu.

KRISTINA STANČIENĖ

Solomonas Teitelbaumas: sprogimas ar inercija?

Solomono Teitelbaumo tapybai dažnai taikomi skambūs epitetai, garbingi palyginimai ir apibrėžimai – Paryžiaus mokyklos litvakų kūrybos – Ch. Soutine'o, M. Kikoine'o, P. Kremegne'o tradicijų tęsėjas, sujungęs šias su „Ars“ stilistika, vienas talentingiausių jaunųjų lietuvių tapytojų... Tikrai, pirmosios reikšmingesnės menininko kūrybos parodos lietuviškosios tapybos scenai pranašavo užgimstant savitą ekspresionizmo tradicijas interpretuojantį menininką. Anuomet, apžvelgus S. Teitelbaumo tapybą ir „įsirašius“ į jos gerbėjų gretas, edukacijos, menininko tapsmo savimi aplinkybės atrodė ne itin svarbios, apie tai tiesiog nesusimąstyta. Šiandien daug kas atrodo kitaip – ne tik dėl pakitusios pastarųjų metų tapytojo kūrybos, kurią matėme „Maldžio“ galerijoje neseniai surengtoje parodoje „Baltijos stichija“, bet ir įsižiūrėjus į dabar Vilniaus dailės akademiją baigiančių studentų diplominius darbus, įsiklausius į jų gynimus, neretai gana komplikuotą dėstytojo įtakos ir autentiškos absolvento minties, saviraiškos santykį, bendrą atmosferą.

Nors naujieji S. Teitelbaumo darbai jau susilaukė nemažai dėmesio – ir pagyrų, ir rimtų kritinių pastabų, ši paroda ir toliau provokuoja diskusijas. Gyvas modernizmo dailės įsikūnijimas, uždara, mąsli, intravertiška pasaulio vizija, gana stipriai išreikštas filosofinis matmuo, jaudinantys senojo Vilniaus vaizdai, gyvybe ir amžių išmintimi pulsuojantys natiurmortai – taip galima apibūdinti daugelį ankstesnių S. Teitelbaumo kūrinių. Puikieji tapytojo natiurmortai, kompozicijos su teatro rekvizitu turėjo kažkokio jaudinančio negrabumo, šiurkščios jėgos, mąslumo. „Anie“ paveikslai buvo akivaizdžiai autentiški, tarkime, jau minėtieji natiurmortai atrodė tarsi tikra tapytojo sielos „išklotinė“... Tuo tarpu pastarojoje parodoje užvaldė nuostaba ir tam tikras įtarumas naujesniųjų darbų atžvilgiu – ne visuomet vykę spalviniai deriniai, ypač „kreminiai“, „rokokiški“ rausvos, žydros, violetinės, citrinos gelsvumo, arba „vitražiškai“ ryškūs, kontrastingi, užsakomųjų portretų šalčiu dvelkiantys kūriniai, gamtovaizdžiai, jūros pakrančių, kopų peizažai, dėl daugiasluoksnės dažo lipdybos tapę beerdviai; čia nematome aiškesnių kompozicijos planų, nejaučiame oro, gylio. Atskirų motyvų kaita taip pat pastebima. Štai kad ir daugelio S. Teitelbaumo drobių personažas – juodas varnos siluetas – šiandien „nokautuotas“ baltapūkių gulbelių... Varna menininko kompozicijose buvo lyg ir simbolinis, lyg ir pusiau realus veikėjas, tačiau dažniausiai likdavo subtilioje, neverbalizuojamoje „tarpinėje“ būsenoje. Tuo tarpu gulbė – realios aplinkos fragmentas, kuris tarsi turėtų priminti „tikrą“, tačiau lieka naivus, ne itin įtikinančios plastikos, be to, nei realus, nei simbolinis dalykas. Nors lyg ir labiau siekta pirmosios charakteristikos, tačiau priartėta prie banalumo, miesčioniškumo.

Kai kuriuose dailininko portretuose pastozinė tapysena ne tik nepadeda atskleisti personažo panašumo, įklampindama portretuojamojo pavidalą chaotiškoje dažų masėje, bet kai kada suteikia komiškumo – antai viename portretų stambia dažo košės krūvele nulipdomas žiedas, kuris erdvės požiūriu stipriausiai „braunasi“ į pirmąjį paveikslo planą. O ir kituose portretuose pastozinė, kirbančia paviršiaus tekstūra išausta tapyba tarsi „dusina“ nepalikdama perspektyvos, oro, gyvybės pojūčio, tampa pernelyg dekoratyvi, savitikslė.

Solomonas Teitelbaumas. *Mama verandoje*. Drobė, aliejus. 2007

Peržvelgus „Maldžio“ galerijoje eksponuotus S. Teitelbaumo darbus, galima teigti, kad šis menininkas tampa tikru lietuviškosios dailės mitu. Mitinę, legendinę aureolę tapytojui

Pabaiga 4 psl. →

KRISTINA STANČIENĖ

Gražiausi gyvenimo ir kūrybos metai

Parengta pagal Jono Vaitiekūno surinktą medžiagą

Vilniaus vaikų dailės mokyklos mokinių darbų paroda Lietuvos menininkų rūmuose 9 dešimtmetyje. Pirma iš kairės – Elena Venckevičienė (Tulevičiūtė), antra – Marija Mačiulienė

Ilgametės Lietuvos dailininkų sąjungos narės, menininkės, pedagogės Marija Mačiulienė ir Elena Venckevičienė (Tulevičiūtė) 2009 m. pažymi garbingas sukaktis. Marija Mačiulienė šių metų kovo 25 d. šventė 80 metų jubiliejų, Elenai Venckevičienei (Tulevičiūtei) rugpjūčio 31 d. sukanka 85-eri.

Šių dailininkių vardai šiandien siejasi ne tik su kūrybos nuopelnais, Lietuvos vaizduojamosios ir taikomosios dailės istorija, bet ir su reikšmingais meno pedagogikos pasiekimais. Marija Mačiulienė ir Elena Venckevičienė ne vieną dešimtmetį dirbo Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokykloje (iki 1994-ųjų – Vilniaus vaikų dailės mokykla), kur išugdė daugybę žinomų menininkų, skiepijo kūrybiškumą, meno žinias. Beje, pernai – 2008-aisiais – Vilniaus Justino Vienožinskio mokykla pažymėjo solidų 50 veiklos metų jubiliejų. Mokyklos istorija ir dabartis neatsiejama ir nuo pirmųjų jos mokytojų, kurie ne tik pamokose, bet ir savo kūryba, gyvenimo filosofija sovietmečiu plėtė jaunuolių ir vakarinio skyriaus suaugusiųjų mokinių akiratį, skatino savitai mąstyti ir profesionaliai išreikšti savo meninius sumanymus.

Marija Mačiulienė gimė 1929 m. Kaune. 1955 m. baigė Vilniaus dailės institutą. Žinoma dailininkė monumentalistė nuo 1957 m. dalyvauja parodose. Sukūrė mozaikos portretų („Kipras Petrauskas“, su M. A. Mackelaite, 1957; „Barbora“, 1971; „Merginos portretas“, 1976; „Teodoras Grotus“, „Pranciškus Norvaiša“, abu 1979; „Jeronimas Stroinovskis“, 1983), lauko akmens, smaltos mozaikos kompozicijų visuomeniniams interjerams. Ankstyvajai menininkės kūrybai būdingas dekoratyvumas, kontūrinis piešinys (Gydomosios fizinės kultūros ir klimato terapijos parko Druskininkuose vartų mozaika, 1962; mozaika Elektrėnų vidurinės mokyklos interjere, 1963; „Pavasaris“ viešbutyje „Sputnik“ Maskvoje, 1967). Vėlyvasis tarpsnis pasižymi ekspresija, subtiliais spalvų niuansais („Darbo džiaugsmas“ administracinio pastato eksterjere Alksniupiuose, 1978; „Vakaras“ gamyklos „Elfa“ profilaktoriume Vilniuje, 1982; „Žemė ir kosmosas“ Alksniupių vidurinės mokyklos interjere, 1983; „Pašto istorija“ centrinio pašto Lydoje interjere, 1990). M. Mačiulienė yra sukūrusi piešinių, gobelenų, metalo dirbinių, tapybos kūrinių. 1968–1985 m. dirbo tuometinėje Vaikų dailės mokykloje.

Elena Venckevičienė – viena iškiliausių Lietuvos keramikos meno kūrėjų. Dailininkė gimė 1924 m. Stakliškėse, Prienų rajone. 1944–1950 m. mokėsi Kauno taikomosios dailės institute, Keramikos skyriuje. 1951–1956 m. dirbo Kauno Stasio Žuko taikomosios dailės technikume (dab. Kauno aukštesnioji meno mokykla). 1956 m. persikėlė gyventi į Vilnių. Net tris dešimtmečius – nuo 1959 iki 1989 m. – dirbo Vaikų dailės mokykloje. Nuo 1952 m. dalyvauja Lietuvoje ir užsienyje rengiamose parodose, 1984 m. surengė personalinę kūrybos parodą. Dailininkė, savitai eksperimentuodama keramikos formomis, tekstūromis, specifinėmis glazūrų savybėmis, yra sukūrusi nemažai originalių dekoratyvinių indų.

Norint suprasti dailininkių pedagoginio darbo svorį, reikia trumpam atsigręžti į tuometinės Vilniaus vaikų dailės mokyklos istoriją. Ji įkurta 1958 m. Lvovo, Talino vaikų dailės mokyklų pavyzdžiu. Pirmasis mokyklos vadovas – vitražistas Antanas Garbauskas (1932–2008), tuo metu dirbęs LTSR dailės instituto vitražo studijoje. Laikinai Vilniaus vaikų dailės mokykla įsikūrė Dailės instituto aktų salėje. Pirmieji jos mokytojai buvo Eleonora Ivaškaitė-Dilkienė, Genovaitė Grigelytė, Juozas Galkus, Viktorija Gatavynaitė-Purienė, Ignas Egidijus Talmantas ir Elena Venckevičienė. Iš tų laikų yra išlikę ir gana kuriozišką faktų – mokykla sunkiai išsiteko tam nepritaikytose patalpose, o Dailės instituto administracija, norėdama padėti jai gauti atskiras patalpas, net rašė tuometiniam kultūros ministrui raštą, kur akcentuojama, kad „mažamečiai dailės mokyklos mokiniai mato ant sienų kabančius aktų piešinius, o tai kenkia jų moralei“.

1960 m. kovo 1 d. Vilniaus vaikų dailės mokykla pradėjo darbą naujose patalpose – T. Kosciuškos gatvėje, 11 numeriu pažymėtame name, kur dabar įsikūrusi Nacionalinė M.K. Čiurlionio menų mokykla. 1960 m. Antanas Garbauskas tapo šios mokyklos dailės skyriaus vadovu, o Vilniaus vaikų dailės mokyklos direktoriumi paskirtas keramikas Povilas Sidaravičius. Iš senojo mokytojų būrio ne vienas pasitraukė, todėl naujamam vadovui buvo itin svarbu suformuoti mokytojų kolektyvą. 1960–1966 m. priimti mokytojai Vanga Gedmantaitė-Galkuvienė, Ignas Budrys (1933–1999), Igoris Piekuras (1935–2006), Marija Teresė Rožanskaitė (1933–2007), Romanas Šaliamoras, Antanas Galeckas (1930–2001), Vytautas Pečiukonis, Antanas Kmieliauskas, Marija Mačiulienė, Juozas Gecevičius, Petras Deltuva, Vytautas Šerys (1931–2006), Algimantas Švažas (1933–2003), Celestinas Gerutis Krulis. Veiklus administratorius P. Sidaravičius netruko surasti mokyklai naujas patalpas, kuriose apsistota kiek ilgiau – po trumpo persikraustymo į Vilniaus Antano Vienuolio vidurinės mokyklos patalpas, apsistota pastate generolo I. Černiachovskio (dab. V. Kudirkos) aikštės pakraštyje. Vėliau toje vietoje, išgriovus ištisą gerai išsilaikiusį XVII–XIX a. statinių kvartalą, besiribojantį su Tilto gatve, pastatyti LKP CK (dab. LR Vyriausybės) rūmai. Ilgainiui prigijo neformalus mokyklos pavadinimas – „černiachovkė“, žymintis ne tik mokyklos vietą, bet ir laikmetį, kuris daugmaž sutampa su 7-uoju XX a. dešimtmečiu. Maždaug iki 1962 m. trukęs su N. Chruščiovo vardu tapatinamas politinės atmosferos SSRS atšilimas atsispindėjo ir meno pedagogikoje. Pagal centralizuotą Sovietų Sąjungos valdžios planą buvo toliau steigiamos analogiškos meno mokyklos – Panevėžyje, Kaune, Utenoje, Druskininkuose, Kapsuke (dab. Marijampolė), Mažeikiuose.

Eglė Tautkutė. *Kompozicija*. 1980, mokytoja M. Mačiulienė. Iš VJVDM fondų

P. Sidaravičius buvo vienas iš piešimo mokytojų dailės parodų organizatorių LDS parodų salėje P. Cvirkos g. 5 (dab. Pamėnkalnio galerija). Po parodų vykdavo seminarai dailės pedagogikos tematika, organizuotos kelionės į Ermitažą. Mokytojų grupės lankėsi Maskvos keturmetėje dailės mokykloje, Talino gimnazijose su sustiprintomis dailės klasėmis. Pastarųjų pavyzdžiu keliose Lietuvos vidurinėse mokyklose sustiprintas dailės mokymas. „Černiachovkėje“ pradėtos rengti vasaros praktikos, pirmoji vyko 1963 m. Rykantuose.

Pasak Vilniaus vaikų dailės mokyklos istorijai svarbią medžiagą surinkusio ir apibendrinusio tapytojo, šios mokyklos mokytojo ir VDA Tapybos katedros dėstytojo Jono Vaitiekūno, pirmoje 7-ojo dešimtmečio pusėje jau galima nujausti „dvilypį“ mokyklos veidą – „oficialųjį“ ir „pogrindinį“. Reikia prisiminti, kad šios mokyklos veikla sovietmečiu – tai ne tik lokalinės institucijos istorija, ji reikšminga visai lietuviškosios dailės raidai, juk čia, nepaisant tuometinės valdžios reikalavimų, ideologinių klišių, vyko gyvas meninis gyvenimas, kurį formavo talentingi menininkai – mokytojai.

1967 m. P. Sidaravičiui pasitraukus iš mokyklos direktoriaus pareigų, jo vieton paskirtas vitražistas Antanas Galeckas, vadovavęs mokyklai iki 1974 m. rugpjūčio 30 d. – eruditas, intelektualas, puikus pedagogas. Jo pavaduotoju, t.y. mokslo dalies vedėju, tapo keramikas Juozas Gecevičius, ėjęs šias pareigas net iki 2001-ųjų. 1968 m. dirbti mokytoju priimamas Juozapas Miliūnas, kuris, 1974 m. paskirtas mokyklos direktoriumi, šias pareigas ėjo iki 1998-ųjų. Paskutinius du sovietmečio dešimtmečius Antanas Galeckas, Juozapas Miliūnas ir Juozas Gecevičius sudarė mokyklos administracijos branduolį.

8-ojo dešimtmečio pradžioje dailės mokyklos gyvenime vėl prasidėjo buitinė sumaištis. Ėmė aiškėti miesto valdžios planas pastatus, kuriuose buvo įsikūrusi mokykla, nugriauti ir toje vietoje statyti LKP CK būstinę. 1975 m. rudenį mokykla pradėjo darbą naujose patalpose, S. Konarskio g. 37, kur veikia iki šiol. Beje, kaip tik šiuo laikotarpiu ir buvo klojami pamatai mokyklos fenomenui, išryškėja mokytojo asmenybės svarba, administracijos lankstumas derinant „oficialią“ ir „neoficialią“ mokyklą. Daugelis prisimena gerą Vilniaus vaikų dailės mokyklos atmosferą, draugiškus mokytojų ir mokinių santykius. Įdomus faktas – 8–9 dešimtmetyje mokykloje nebuvo nė vieno komunistų partijos nario. Tuo laikotarpiu priimami nauji mokytojai, paliksiantys ryškų pėdsaką mokyklos istorijoje: Arvydas Šaltenis, Petras Repšys, Alfonsas Andriuškevičius, Povilas Ričardas Vaitiekūnas, Vytautas Šerys. Persikrausčius į patalpas S. Konarskio gatvėje, imta metodiškai kaupti mokinių darbų fondą, gerėjo technologiniai mokyklos disciplinų reikalai, garsiosios vasaros praktikos tapo nuolatinės, stiprėjo vakarinis mokyklos skyrius, augo konkursai į dieninį skyrių.

Mokyklos vadovai ne tik sugebėjo neutralizuoti ideologinį spaudimą, bet ir sudaryti puikias sąlygas čia mokytojaujantiems menininkams. Kiekvienas mokytojas turėjo savo neoficialią ugdymo programą, daugelis – sąlygas kurti mokykloje. Beje, daugelis mokyklos mokytojų iki šiol apipinti legendomis – kunigų seminarijoje mokęsis A. Galeckas, reiklus, tačiau nuoširdžia meile ir atsidavimu darbui garsėjęs J. Miliūnas, geriausias mokyklos istorijoje akademinio piešimo žinovas ir mokytojas, taip pat ir aistringas medžiotojas A.V. Lekas, bene žymiausias mūsų dienų dailės kritikas, poetas, eseistas A. Andriuškevičius bei daugelis kitų. Visa tai savo ruožtu dar labiau garsino mokyklą, suteikė jai išskirtinumo ir populiarumo.

Mokyklos fonduose sukaupta šimtai buvusių jos mokinių kūrinių. Kai kurie šiandien – beveik muziejinės vertybės, juk čia mokėsi ir Šarūnas Sauka, Nomeda Saukienė, Audrius Puipa, Jurga Barilaitė, Aistė Kirvelytė, Šarūnas Leonavičius bei daugelis kitų žinomų menininkų, dailėtyrininkų. Mokyklos archyve puikuojasi šūsnys originalių Marijos Mačiulienės ir Elenos Venckevičienės mokinių darbų – kompozicijos, tapyba, vasaros praktikų kūriniai. Žvelgiant į šiuos darbus, ryškėja atskirų meninio ugdymo etapų, uždavinių įvairovė – nuo sistemingo natūros studijavimo iki eskiziškų, laisvų potėpių vasaros praktikos darbų, savito mąstymo, idėjos atskleidimo kompozicijos užduočių kūriniuose.

Beje, E. Venckevičienę buvo itin džiugu sutikti 2008-ųjų gruodį Arkos dailės galerijoje vykusioje jubiliejinėje Vienožinskio dailės mokyklos parodoje. „Su šia mokykla susiję gražiausi mano gyvenimo ir kūrybos metai, – pasakojo dailininkė. – Darbas Vilniaus vaikų dailės mokykloje buvo tiesiog tobulas aktyviai kuriančiam menininkui – juk tai, ką dėstai, pasakoji mokiniams, dažniausiai glaudžiai susiję ir su kūrybos paskatomis, tuo tarpu gabūs vaikai taip pat skatino tobulėti, kaupti žinias. Tad šiuo atveju esi ne tik menininkas ir mokytojas, bet mokaisi ir pats...“

II Lietuvos šiuolaikinės dailės kvadrienalė

2009 m. rugsėjo 14–spalio 12 d.
Parodos atidarymas: rugsėjo 17 d.

Gerbiami kolegos,

II Lietuvos šiuolaikinės dailės kvadrienalės atrankos komisija baigė darbus.

Atrenkant kūrinius, komisijai teko atsižvelgti į keletą veiksnių, sąlygojančių kvadrienalės organizavimą: pirma, netradicinės, neįprastos ir riboto ekspozicinio ploto erdvės bei techninės meno kūrinių instaliavimo galimybės (LITEXPO parodų salės); antra, mažas kvadrienalės rengimui skirtas biudžetas (kaip ir visiems kultūros renginiams šiais metais).

Buvo pateikta beveik trys šimtai įvairių disciplinų menininkų, norinčių dalyvauti kvadrienalėje, paraiškų. Kvadrienalės dalyviai atrinkti iš komisijai pateiktų paraiškų ir kvadrienalės kuratorių – Ramutės Rachlevičiūtės, Ritos Mikučionytės, Danutės Zovienės – kviestų menininkų paraiškų.

Kvadrienalės organizatorių vardu noriu padėkoti visiems menininkams, atsiliepusiems į kvietimą dalyvauti II Lietuvos šiuolaikinės dailės kvadrienalėje ir pateikusiems paraiškas. Lieka apgailestauti, jog dėl aukščiau išvardintų priežasčių atrankos komisija negalėjo atrinkti parodai daugiau kūrinių. Taip pat noriu padėkoti kvadrienalės komisijai ir kuratoriams už nuoširdų ir ištvermingą darbą.

Arvydas Žalpys
Lietuvos dailininkų sąjungos
parodinio komiteto pirmininkas

II Lietuvos šiuolaikinės dailės kvadrienalės atrinktų DALYVIŲ SĄRAŠAS

Arvydas Ališanka, Aušra Andziulytė, Robertas Antinis, Žygimantas Augustinas, Romualdas Balinskas, Vladas Balsys, Baltos kandys, Angelina Banytė, Irma Balakauskaitė, Naglis Baltušnikas, Ričardas Bartkevičius, Ray Bartkus, Aušra Barzdukaitė-Vaitkūnienė, Rytas Belevičius, Aleksandras Berdenkovas, Augustinas Bidlauskas, Agnė Biskytė, Robert Bliuj, Bogdanienė & Co, Bogdanienė/Matiukienė, Algirdas Bosas, Arvydas Brazdžiūnas-Dusė, Eugenijus Antanas Cukermanas, Ramūnas Čeponis, Nerutė Čiukšienė, Irena Daukšaitė-Guobienė, Kunigunda Dineikaitė, Lida Dubauskienė, Stasys Eidrigevičius, Ričardas Filistovičius, Laura Garbštienė, Jonas Gasiūnas, Vita Gelūnienė, Patricija Gilytė, Tadas Gindrėnas, Eglė Gineitytė, Danutė Gražienė, Ona Grigaitė, Kęstutis Grigaliūnas, Algis Griškevičius, Laura Guokė, Vidmantas Ilčiukas, Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė, Romualdas Inčirauskas, Iš reikalo, Adomas Jacovskis, Rytas Jakimavičius, Saulius Jankauskas, Gintaras Palemonas Janonis, Živilė Jasutytė, Danutė Jazgevičiūtė, Agnietė Jonušaitė, Heinz-Hermann Jurczek, Džiugas Jurkūnas, Vidmantas Jusionis, Paulius Juška, Jūratė Kazakevičiūtė, Aldona Keturakienė, Jūratė Kirtiklytė, Aistė Kirvelytė, Remigijus Kriukas, Vaclovas Krutinis, Eglė Kuckaitė, Andrius Kviliūnas, Kęstutis Lanauskas, Dalia Laučkaitė-Jakimavičienė, Linas Liandzbergis, Inga Likšaitė, Vilmantas Marcinkevičius, Eimutis Markūnas, Romualdas Martinėnas, Sigita Maslauskaitė, Laimutė Matijošaitytė-Martinkienė, Evaldas Mikalauskis, Vytautas Mockaitis, Kęstutis Musteikis, Eugenijus Nalevaika, Henrikas Natalevičius, Ričardas Nemeikšis, Dovilė Norkutė, Kristina Norvilaitė, Antanas Obcarskas, Saulius Paliukas, Evaldas Pauza, Gediminas Piekuras, Diana Radavičiūtė, Egidijus Radvenskas, Vaida Rakaitytė, Jūratė Rekevičiūtė, Eglė Ridikaitė, Egidijus Rudinskas, Šarūnas Sauka, Danielius Sodeika, Rūta Spelskytė, Odeta Staponkutė-Juršėnienė, Jūratė Stauskaitė, Indrė Stulgaitė, Laisvydė Šalčiūtė, Aldona Šaltenienė, Jurga Šarapova, Rūta Šipalytė, Algimantas Šlapikas, Gerardas Šlektavičius, Neringa Štaraitienė, Mindaugas Tendziagolskis, Dalia Truskaitė, Vladas Urbanavičius, Justinas Vaitiekūnas, Rytis Valantinas, Saulius Valius, Kęstutis Vasiliūnas, Kazys Venclovas, Eglė Vertelkaitė, Nijolė Vilutienė, Virginijus Viningas, Eugenijus Varkulevičius, Tadas Vosylius, Birutė Zokaitytė.

Konkrečios informacijos, susijusios su atrinktais kūriniais, kreiptis į Eglę Bertašienę arba teirautis kuratorių

AUŠRA MARTINKUTĖ

Priešybių kova ir darna

Ieva Gutkovaitė. *Maldininkai*. 2009

Kaune, meno galerijoje „MJ studija“, gegužės 19 d. Kauno dailės akademijos studentė Ieva Gutkovaitė pristatė bakalauro studijų baigiamąjį darbą „Maldininkai“. Darbo vadovas – žinomas Kauno skulptorius Stasys Žirgulis.

Studentų baigiamųjų darbų pristatymas – visuomet įdomus reiškinys, kai gali ne tik patyrinėti naujas plastines idėjas, išraiškos priemones, bet ir jaunųjų kūryboje įžvelgti būsimus Lietuvos meno procesų dalyvius, jų savitumą, intencijas. I. Gutkovaitės pasirinkta maldininkų tema – tarsi šviesos, tyrumo, absoliuto simbolis, kurį jaunoji autorė drąsiai imasi kvestionuoti. Pasak jos pačios, maldininkai – kontroversiškos esybės, kupinos vidinės ramybės ir patoso, teigiančios, kad jų misija ir pašaukimas – nukenksminti mus supantį blogį. Tačiau jie pasyvūs, susirūpinę savo pačių dogmatiniais principais, siekiantys minimizuoti tikimybę įvykdyti tariamą nuodėmę.

Dvasinių vertybių klausimas buvo aktualus visais laikais. Jaunos menininkės pateikta šios temos vizualizacija maloniai nustebino. Skulptūroje ryškiai konfrontuoja dvi jėgos – gėris ir blogis, kaip altruizmas ir egoizmas, šviesa ir tamsa, gimimas ir mirtis, pradžia ir pabaiga, rojus ir pragaras. Šioms priešybėms išreikšti autorė pasirinko visiškai skirtingos prigimties medžiagas: apdegusį, grubų medį ir baltą sterilų gipsą. Juoda, apdegusi, grubi, masyvi lenta simbolizuoja tamsiąsias šio pasaulio jėgas, o baltos, sterilios, glotnios maldininkų figūros – šviesiąją, sakraliąją gyvenimo pusę. Be šio medžiagų tekstūros ir spalvos kontrasto, autorė apgalvotai derina kūrinio ritmą, dinamiką, abstrahavimą, faktūrų priešybę ir vadinamąją atvirą kompoziciją. Apibendrintas maldininkų figūrėles menininkė išdėsto tolygiai per visą lentos ilgį, nepabrėždama nė vieno iš jų svarbos, taip sąmoningai sudarydama neužbaigtumo įspūdį. Žiūrovas skatinamas mąstyti, įtraukiamas į kūrybos procesą ir verčiamas pats pratęsti kūrinyje slypinčią mintį...

Kontrastas ir ritmas skulptūroje tampa svarbiausiomis meninės raiškos priemonėmis. Ritmui sukurti autorė naudoja eile išdėstytas 10 figūrų, išraiškingų besikartojančia kūno kalba: jos klūpo, lenkiasi žemėn, žvelgia viršun, gūžiasi... Tai sukuria ne tik ritmišką, bet ir dinamišką grandinę. Energija pulsuojančias maldininkų figūrėles tarsi pristabdo masyvus horizontalus medžio rąstas, ant kurio jos komponuojamos. Dinamikos, ritmo ir statiškumo, masyvumo santykis leidžia autorei išgryninti savo idėją, priblokšti žiūrovą netikėtumo įspūdžiu. Įdomu ir tai, kad kūrinys turi du žiūros taškus: žvelgiant iš priekio, juntama statika, sąstingis, aliuzija į Raudų sieną, iš šono – dinamika ir energija, tęstinumas, neužbaigtumas. Toks vizualinis sprendimo būdas atveria platesnes filosofines kūrinio interpretavimo galimybes.

Taigi individualus jaunos menininkės požiūris į egzistencinius būties klausimus bei savitas braižas padėjo įtaigiai įgyvendinti kūrybinį sumanymą. I. Gutkovaitė nelaužo jokių interpretacijos stereotipų, nešokiruoja žiūrovo neįprastomis išraiškos priemonėmis, priešingai – naudoja tradicines medžiagas, aiškią, atvirą kompoziciją. „Maldininkų“ paprastumas, aiškumas, lakoniškumas ir čia slypintis netikėtumas žiūrovą pagauna ir nebepaleidžia...

Keturi keturiose

Jaunų lietuvių menininkų paroda Maskvoje, Jurgio Baltrušaičio namuose, kupina sutapimų ir skaičių magijos. Keturiose šio pastato erdvėse savo kūrybą pristato dvi Lietuvos meno pasaulyje gerai žinomos poros arba keturi autoriai – skulptorius Marius Zavadskis ir tekstilininkė Lina Zavadskė bei dailėtyrininkas Vidas Poškus ir tapytoja Aistė Gabrielė Černiūtė.

Pasak pačių menininkų, suvokdami ypatingą skaičiaus 4 semantiką bei simboliką, jie nebando įkūnyti ar kokiu nors kitu būdu išreikšti pasaulio dalių (šiaurė, rytai, pietūs, vakarai), Aristotelio apibrėžtų fizikos elementų (Aqua, Terra, Aeris, Ignis), Eriugenos nurodytų gamtos rūšių (creat et non creatur, creatur et creat, creatur et non creat, nec creat nec creatur) ar Fluddo išskirtų mėgdžiojimo pakopų (Artes Liberaliores, Mineralia, Vegetabilia, Animalia). Žiūrovams parodoje pristatoma tai, kas šiems menininkams aktualu ir įdomu pastaruoju metu, kas juos jaudina.

Aistė Gabrielė Černiūtė. *Dažažmogiai*. 2009

Kiekvienas šio kūrybinio „kvarteto“ dalyvis pasižymi individualia raiška, savitais meniniais ieškojimais. Vidą Poškų, parodoje eksponuojantį tapybą guašu, įkvepia praeitin nuplaukę vaizdai, iš protėvių paveldėtos relikvijos. Aistė Gabrielė Černiūtė ieško būdų, kaip sujungti amžinybę ir kasdienybę, tikėjimą ir buitį į vieną neišnarpliojamą dažų, drobių, dirbtinio šilko ir papjė mašė rezginį. Linos Zavadskės mišrios technikos ritminės kompozicijos primena mantras, mandalas. Marius Zavadskis, kūryboje išbandęs įvairiausias medžiagas: medį, gipsą, bronzą, vilną, plastiką, jau ne pirmą kartą skvarbiai žvelgia į politinę, kultūrinę, taip pat meno istoriją.

Paroda Maskvoje, pristatyta gegužės 12 d., veiks iki liepos 12 d.

LDS informacija

KRISTINA STANČIENĖ

Pirosmanio parodai pasibaigus

Net penketą mėnesių – nuo 2009 m. sausio 2 iki gegužės 31 d. – sostinėje turėjome progą stebėti Niko Pirosmanašvilio (Pirosmanio, 1862–1918) kūrybą – Lietuvos dailės muziejuje veikė garsiojo gruzinų menininko tapybos paroda. Įstrigo tai, kad jau pirmuosiuose spaudos pranešimuose, skelbiančiuose, kad VEKS programos rėmuose rengiamoje parodoje išvysime unikalaus savamokslio dailininko kūrinius, pirmiausia buvo pabrėžiama parodos eksponatų iš Nacionalinio Gruzijos dailės muziejaus piniginė vertė, tai, kad darbai apdrausti solidžiomis sumomis, tai, kad juos į Vilnių atskraidino karo transporto pajėgų lėktuvas... Žinoma, daugeliui parodos lankytojų imponavo ir plačiai žinoma dailininko biografija – kad šis dažnai kūrė tiesiog už duonos kąsnį, visą gyvenimą buvo kamuojamas skurdo, žinoma, ir romantiška meilės gražiajai aktorei Margaritai istorija... Galbūt dėl šių plačiai išpopuliarintų dalykų kiek nublanko pačios kūrybos unikalumas, „rimtieji“ jos aspektai ir vertės.

Taigi ši paroda ne tik leido išvysti Pirosmanio tapybos originalus, bet ir savaip aktualizavo primityviosios ir profesionalios dailės santykį, takoskyrą, dažnai ne visai teisingai suprantamą patį terminą. Taip pat ir masėms įprastą vaizuojamojo meno, „gražaus“ paveikslo sampratą. Į Pirosmanio paveikslus žvelgdami kaip į naiviosios tapybos pavyzdžius, galėjome juos lyginti ir su lietuviškąja primityviąja tapyba. Čia tuoj iškilo aiški vyriško ir moteriško, matriarchalinio ir patriarchalinio pradų sankirta. Drįstu teigti, kad kaip priešprieša „vyriškam“ Pirosmanio pasaulio matymui, lietuviškoji naivioji tapyba perdėm moteriška. Šios specifinės sanklodos lietuvių menininkai vyrai neabejotinai labiau pasireiškė galynėdamiesi su trimačiais, skulptūriniais objektais – tai ir savitas, liaudiškas Vinco Svirskio barokas, ir įtaigios Liongino Šepkos, Ipolito Užkurnio stovylos. O tapytojos Jadvyga Nalivaikienė, Monika Bičiūnienė ir ypač talentingoji Petronėlė Gerlikienė (žinoma, kūrusios veik šimtmečiu vėliau) reiškė išimtinai moteriškas godas ir skaudulius, moterišką pasaulio matymą. Nors XX a. pradžia, kada plačiai išgarsėjo ir Pirosmanio kūryba, buvo daugelio valstybių nacionalinio savitumo, tautiškumo brandos laikmetis, aplinkybės susiklostė taip, kad būtent Gruzijoje gimė unikalaus talento menininkas, savo kūryboje, ko gero, sujungęs savitą pasaulėvaizdį, nuoširdžią naiviojo meno išraišką, specifinį Gruzijos koloritą ir tautinį, nacionalinį foną – Vakarų ir Rytų kultūrų samplaiką. Nors lietuviškasis liaudies menas tuo metu taip

Niko Pirosmani. *Iškaba: Šaltas alus*. Skarda, aliejus

pat buvo plačiai garsinamas, tačiau Lietuvą šiuo požiūriu labiausiai reprezentavo ne pavienių „naivistų“, o tam tikrų kūrybos šakų savitumas – kryždirbystė, religinio turinio skulptūra ir savitos jos atmainos, ikonografija, audiniai ir kt.

Pirosmanio tapybos paroda veikiausiai sumušė visus dailės parodų lankomumo rekordus – ypač paskutinėmis ekspozicijos veikimo dienomis Lietuvos dailės muziejaus salės buvo sausakimšos, turėjai tiesiog irtis per minią, norėdamas geriau apžiūrėti žymiojo gruzino paveikslus... Čia teko matyti ir nuolat keliaujančias mokinių ir mokytojų grupes, rengiančias tiesiog ekspozicijoje mažytes kūrybos pamokas. Žinoma, improvizuoti Pirosmanio motyvus, įtaigias kompozicijas, paveikslų veikėjų charakterius – nepaprastai įdomu. Tačiau toks kelias meninio lavinimo požiūriu gana slidus – vargu ar šis menas skirtas mokytis tikrąja šio žodžio prasme, vargu ar įmanoma jo savitumą bent kiek pakartoti. Be to, ar prasminga... Ko gero, tai vėlgi ne visai teisingai suprantamos naiviojo meno prigimties pavyzdys – Pirosmanio kūryba turėtų būti laikoma tiesiog unikaliu, nepakartojamu meno reiškiniu, skirtu ne studijuoti, kopijuoti, o žavėtis, atrasti sau akivaizdžias ir paslėptas jo reikšmes, potekstes.

KRISTINA STANČIENĖ

Solomonas Teitelbaumas: sprogimas ar inercija?

← Pradžia 1 psl.

„audžia“ ne tik svarūs menotyrininkų pareiškimai, bet ir naujieji mecenatai, su tuo akivaizdžiai susijusi kūrybos kaita, o juk tokiam santykiui vargiai rastume daugiau atitikmenų mūsų dailėje. Nors tapytojas tą išskirtinumą stengiasi pateisinti, tačiau aišku, kad Lietuva tikrai dar neturi naujojo Ch. Soutine'o. Matyt, ekspresionistinė tradicija ar jai artima traktuotė nėra toks jau paprastas dalykas, čia neužtenka vien atviro, sielą draskančio jausmo, drąsos tepti dramatiškus, niūrius, giliamintiškus vaizdus. Mūsų dienų menininkai dažnai daugiau pasiekia pasitelkdami konceptualų idėjos konstruktą, vengdami veltis į pernelyg glaudžią diskusiją su istoriniais stiliais, enciklopedinėmis tapybos kryptimis. Beje, menininko mito kūrimą galima stebėti ir VDA studentų baigiamųjų darbų gynimuose, ypač Tapybos katedros, kur studentų darbai neretai būna gana panašūs į jų dėstytojų kūrybą. Kartais tik praėjus tam tikram laikui po studijų baigimo išryškėja tikrasis jaunojo kūrėjo braižas. Tuomet šalia jau nebėra protingų patarėjų, kurie „lipdo“ būsimą tapytoją kaip minkštą molį, aiškiai nurodydami, kas gerai, kas ne, kada geriausia sustoti...

Kita vertus, manieros, išraiškos kaita pati savaime yra pozityvus procesas. Galima teigti, kad diskusijas sukėlusia išraiškos kaita S. Teitelbaumas supanašėjo su skausminga savo tapybos potekste ar siekiamybe, ekspresionistiniais mitais apie klystantį, klumpantį, kenčiantį, daugelio aplinkybių supančiotą, tačiau besistengiantį iš jų išsiveržti kūrėją. Paprastai tariant, tai tiesiog labai žmogiška ir įtikina labiau nei tie, kurie skelbiasi esą tobuli, neklystantys perfekcionistai, kurių kūryba tolygi, be didesnio „bangavimo“ į vieną ar kitą pusę. Turint omenyje stiprų S. Teitelbaumo polinkį „banguoti“, ateityje iš šio tapytojo galima tikėtis visko. Galbūt pastarųjų metų tapybos tendencijų stiprėjimo, inercijos, o gal kūrybos „sprogimo“, t.y. stipriųjų savo talento pusių atskleidimo.

Informacija

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Kultūros ir ugdymo departamentas skelbia menininkų, norinčių dalyvauti kultūros mainų programoje Strasbūre, atranką

Kviečiami dalyvauti skulptoriai, norintys ir galintys 2010 m. trims mėnesiams vykti į Strasbūrą kurti.

Reikalavimai atrankos dalyviams:

- amžius – nuo 25 m. (studentai projekte nedalyvauja);
- mokėti anglų, prancūzų arba vokiečių kalbą;
- komunikabilumas, noras bendrauti ir aktyviai dalyvauti kultūros mainuose.

Pasibaigus mainų programai, menininkas gali surengti parodą.

Pageidautina, kad paroda būtų eksponuojama Strasbūre, tačiau tai nėra privaloma.

Iki **2009 m. birželio 23 d. 15 val.** atrankos dalyvius prašome į Vilniaus miesto Kultūros ir ugdymo departamento Kultūros ir meno skyrių (Konstitucijos pr. 3, 14 darbo vieta (langelis) pristatyti:

- gyvenimo ir kūrybinės veiklos aprašymą (CV lietuvių ir anglų kalbomis);
- fotografijas (10 vnt.), pristatančias kūrybinę medžiagą, pateikiamą atrankai;
- motyvacinį laišką, kodėl renkatės kultūrinį bendradarbiavimą su Strasbūru (lietuvių ir anglų kalbomis);
- pateikti meno projektą, kuris yra tiesiogiai susijęs su miestu partneriu. Siūlomo projekto vizualinis pristatymas (nebus grąžinamas);
- rekomendacinį laišką (lietuvių ir anglų kalbomis).

Projekto organizatoriai nemokamai suteiks dirbtuves kūrybai, apmokės nakvynės išlaidas, skirs 3000 eurų stipendiją trims mėnesiams.

Kelionės bei kūrinių pervežimo į Lietuvą išlaidas apmoka pats menininkas.

Pastaba: *kadangi Vilnius ir Strasbūras – susigiminiavę miestai, minėtas projektas rengiamas tarp Vilniaus ir Strasbūro, todėl projekte gali dalyvauti tik Vilniaus menininkai.*

Informacija tel.: 2112 385

„TYLOS EKSPRESIJA“
XVI tarptautinis tapytojų pleneras
A. Samuoliui atminti
Liepos 11–19 d., Kaunas

Tai jau šešioliktas pamečiui tarptautinis tapytojų pleneras, tęsiamas siekiant pažymėti Kauno meno mokyklos svarbą ir plėtoti Lietuvos tapybos tradicijas. Pleneras kasmet dedikuojamas vienam žymiausių lietuvių tarpukario tapytojų, modernistų grupės „Ars“ nariui Antanui Samuoliui. Projekto tikslas – propaguoti Lietuvos kultūrą, suburti profesionalius dailininkus iš įvairių šalių, skirtingų tapybos mokyklų, siekiant kūrybingai atskleisti plenero temą. Šiemetinis projekto pavadinimas ir tema „Tylos ekspresija“ yra glaudžiai susiję su Lietuvos paveldo stebuklu – Kauno Pažaislio vienuolynu, jo istorija, atmosfera ir vertybėmis. Pleneras vyks pačiame Pažaislio vienuolyno komplekse, kurio aplinka turėtų paskatinti dalyvius novatoriškai interpretuoti tylos ekspresyvumo idėją, pasimėgauti tylos teikiamu susikaupimu ir joje atrasti kūrybingiausius sprendimus.

Po plenero pakviesime dalyvius į kelionę prie Baltijos jūros. Plenero paroda bus surengta galerijoje „Meno parkas“ Kaune. Planuojama išleisti parodos katalogą.

Dalyvavimo sąlygos:

Dalyviams suteikiame nemokamą nakvynę Pažaislio vienuolyno svečių namuose, pilną maitinimą, drobę ir dažų, kelionę prie jūros ir nakvynę Palangos kurorte. Apgyvendiname po 2–3 svečius viename kambaryje. Dalyvis turi atsivežti vieną savo kūrinį prisistatymui. Plenero metu sukurtas kūrinys dovanojamas organizatoriams.

Menininkai, pageidaujantys dalyvauti plenere, turi atsiųsti laiškus su CV iki birželio 25 d. el. paštu artistskaunas@takas.lt

Programa:

Liepos 11–16 d. – pleneras Kauno Pažaislio vienuolyne.

Liepos 17–18 d. – kelionė į Palangą.

Liepos 19 d. – išvykimas.

Rugpjūčio 15 d. – parodos atidarymas galerijoje „Meno parkas“.

Gintautas Vaičys
Projekto „Tylos ekspresija“ organizatorius,
LDS Kauno skyriaus pirmininkas

In memoriam

Zita Žemaitytė

Gegužės aštuonioliktą dieną, skleidžiantis obelų ir alyvų žiedams, eidama 86 metus, mirė Lietuvos dailininkų sąjungos narė, dailėtyrininkė, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatė Zita Žemaitytė. Netekome talentingos mokslininkės, jautrios ir kūrybingos asmenybės, liaudies meno puoselėtojos, Lietuvos dailės paminklų tyrinėtojos.

Zita Žemaitytė gimė 1923 m. liepos 26 d. Vilkaviškyje. Studijavo Vilniaus universitete, Istorijos ir filologijos fakulteto Muzeologijos skyriuje meno istorijos specialybę. Jos mokytojas buvo Paulius Galaunė, lietuvių profesionalios muziejininkystės pradininkas. Baigusi studijas, dirbdama Lietuvos kultūros ministerijos Muziejų ir kultūros paminklų apsaugos valdyboje, Z. Žemaitytė svariai prisidėjo prie Lietuvos dailės paminklų sąrašo sudarymo. Jos ir visos kūrybinės grupės entuziazmo dėka buvo surengta daugybė ekspedicijų į nuošaliausius Lietuvos miestelius ir kaimus, bažnyčias ir koplyčias. Tai vyko tuo metu, kai liaudies meno ir dailės paminklai, ypač religinės tematikos, buvo grobstomi ir naikinami. Šių ekspedicijų narių kruopštus darbas ir pasiaukojimas leido suregistruoti ir paskelbti valstybės saugomais tūkstančius beišnykstančių sakralinės dailės pavyzdžių. Kartu vykdyta ir švietėjiška veikla, padėjusi kunigams suprasti saugomų dailės kūrinių vertę. Ekspedicijose buvo sukauptas didžiulis kultūros objektų fotografijų archyvas, sudarytas ir išleistas paminklų sąrašas. Zita Žemaitytė rašė šiandien neįkainojamą vertę įgijusius kelionių dienoraščius, o vėliau atsidėjo liaudies kūrybos tyrinėjimui. 1962 m. įstojo į Lietuvos dailininkų sąjungą. Lietuvos dailės istorikų draugija 1995 m. jai suteikė Garbės narės vardą.

Zita Žemaitytė skelbė periodikoje dailėtyrinius straipsnius, buvo „XX a. lietuvių dailės istorijos (1900–1940)“ bendraautorė. 1987 m. su poetu Marcelijumi Martinaičiu parašė monografiją apie skulptorių Ipolitą Užkurnį. Ji buvo viena iš Liongino Šepkos talento atradėjų, jo kūrybos puoselėtoja, globojo ir rėmė ne tik jį, bet ir kitus liaudies menininkus. 1990 m. buvo apdovanota Lietuvos nacionaline kultūros ir meno premija už 1984 m. parašytas monografijas „Lionginas Šepka“ ir „Paulius Galaunė“. 1998 m. buvo išleista Zitos Žemaitytės monografija apie dailininką Adomą Varną.

2004 m. pasirodė monsinjoro Kazimiero Vasiliausko laiškų knyga, kurioje sudėti lageriuose ir tremtyje Zitai Žemaitytei rašyti laiškai. Juose atsiskleidžia ir nepaprastai trapus, šviesus, tikėjimo kupinas Zitos Žemaitytės pasaulis. Jos gerumą ir skleidžiamą šviesą jautė visi, kas su ja mokėsi, dirbo, bendravo. Kolegos ją prisimena kaip optimistę, turinčią subtilų humoro jausmą, atidžią ir geranorišką, linkusią visiems padėti.

Nijolė Nevčesauskienė
Lietuvos dailininkų sąjungos
Dailėtyros sekcijos pirmininkė

Jubiliejai

Birželis

06 03	*Rūtai Baltakienei*	50
06 03	*Kaziui Švažui*	85
06 04	*Pranciškui Poručiui*	85
06 05	*Danutei Kvietkevičiūtei*	70
06 06	*Vidai Norkutei*	60
06 07	*Jonui Kazlauskui*	50
06 07	*Eimučiui Markūnui*	50
06 08	*Romualdui Orantui*	60
06 10	*Elmai Šturmaitei*	60
06 10	*Anastazijai Andriuškevičienei*	70
06 12	*Algirdui Ničiui*	80
06 15	*Ievai Bunokaitei*	50
06 17	*Zinai Martinaitienei*	75
06 22	*Jūratei Bogdanavičiūtei*	60
06 25	*Irenai Petravičienei*	60
06 29	*Arvydui Kašauskui*	50

Liepa

07 03	*Česlovui Lukenskui*	50
07 08	*Gražinai Marijai Martinaitienei*	75
07 13	*Eugenijai Pilypaitienei*	75
07 16	*Gražinai Marijai Baskienei*	70
07 17	*Daliai Gentvainytei-Arčikauskienei*	50
07 17	*Lilijai Olšauskienei*	60
07 17	*Elenai Virginijai Idzelytei-Dautartienei*	60
07 19	*Onai Birutei Vincevičienei*	85
07 24	*Stasiui Eidrigevičiui*	60
07 25	*Boneventūrui Šalčiui*	60

Rugpjūtis

08 01	*Zofijai Savulionienei*	80
08 05	*Danieliui Rameliui*	60
08 06	*Angelinai Banytei*	60
08 10	*Vladui Lisaičiui*	70
08 10	*Rytui Jakimavičiui*	50
08 19	*Antanui Šnarui*	50
08 20	*Lilijai Puipienei*	50
08 20	*Petrui Mazūrui*	60
08 31	*Elenai Venckevičienei (Tulevičiūtei)*	85

Parodos LDS galerijose

Vilnius

Arkos dailės galerija. Aušros Vartų g. 7
Birželio 10–30 d.
VI tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Šimtmečiai ir akimirkos“
Birželio 11–30 d.
Skaistės Bendorienės tapybos paroda
Birželio 12–30 d.
Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos paroda „Kariuomenė fotografijoje“
Liepos 4–31 d.
Paroda iš ciklo „Abstrakcija ir ekspresionizmas – dvi Vilniaus tapybos tradicijos“

„Kairė–Dešinė“. Latako g. 3
Iki birželio 20 d.
Škotijos meno parodos „Designs for Life“ ir „BLOCKS”
Birželio 21– liepos 3 d.
Taibės Chait kūrybos paroda
Liepos 4–31 d.
Paroda iš ciklo „Abstrakcija ir ekspresionizmas – dvi Vilniaus tapybos tradicijos“

Šv. Jono gatvės galerija. Šv. Jono g. 11
Birželio 3–27 d.
Zalcburgas–Lietuva. Objektai
Liepos 4–31 d.
Paroda iš ciklo „Abstrakcija ir ekspresionizmas – dvi Vilniaus tapybos tradicijos“

Pamėnkalnio galerija. Pamėnkalnio g. 1/13
Liepos 4–31 d.
Paroda iš ciklo „Abstrakcija ir ekspresionizmas – dvi Vilniaus tapybos tradicijos“

LDS parodų salė. Vokiečių g. 4/2
Liepos 4–31 d.
Paroda iš ciklo „Abstrakcija ir ekspresionizmas – dvi Vilniaus tapybos tradicijos“

Kaunas

„Meno parkas“. Rotušės a. 27
Iki birželio 12 d.
Tarptautinis projektas „Kaunas – Porto“
Birželio 17–liepos 3 d.
Tarptautinis projektas „Meno linija“, Lipės krašto (Vokietija) menininkų paroda
Liepos 7–30 d.
Česlovo Lukensko kūrybos paroda
Rugpjūčio 15–28 d.
XVI tapybos plenero, skirto A. Samuoliui atminti, dalyvių darbų paroda

Klaipėda

Klaipėdos galerija. Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4
Birželio 25–liepos 23 d.
Normantės Naruševičienės keramikos ir Jūratės Česnaitės juvelyrikos paroda „Gurmaniški patiekalai“
Liepos 23–rugpjūčio 20 d.
Onos Juškienės (Vilnius) tapybos paroda
Rugpjūčio 20–rugsėjo 17 d.
Angelės Banytės (Klaipėda) tapybos paroda

Panevėžys

Galerija XX. Laisvės a. 7
Birželio 5–18 d.
„50+1. Portretai stikle“, projekto vadovas Markas Eckstrandas
Birželio 19–liepos 2 d.
Romo Balinsko tapybos paroda
Liepos 2–16 d., rugpjūčio 21–rugsėjo 3 d.
VII tarptautinio tapybos plenero „Panevėžys 2009“, skirto K. Naruševičiui atminti, dalyvių darbų paroda

Leidžia Lietuvos dailininkų sąjunga
Išeina pirmąjį mėnesio penktadienį
Redaktorė Kristina Stančienė
Tel. 8 620 63 896
El. paštas: stanciene@gmail.com; info@ldsajunga.lt